

Procedury reagowania w przypadku wystąpienia w szkole zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego

1 Procedura dotycząca dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.

3.1	<i>Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych</i>
I. Podstawa prawna	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks Karny, • Statut szkoły.
II. Cel procedury	Ma on na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w szkole oraz określenie sposobu postępowania na wypadek stwierdzenia w szkole dostępu do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.
III. Przedmiot i zakres stosowania procedury	Za treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia uznaje się pornografię, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleczeń i samobójstw, korzystanie z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych.
IV. Uprawnienia i odpowiedzialność osób realizujących konieczne działania	Dyrektor i wicedyrektor szkoły, wychowawca, nauczyciel, pedagog szkolny:
V. Sposób działania (postępowania)	<p>1. Ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów.</p> <p>1)W przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia dostępem do w/w treści, które można bezpośrednio powiązać z uczniami szkoły, należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zrzuty ekranu, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile,) znalezione w Internecie lub komputerze dziecka.</p> <p>2)Zabezpieczenie dowodów leży po stronie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka. W czynnościach tych może wspomagać przedstawiciel szkoły, posiadający odpowiednie kompetencje techniczne.</p> <p>3)Jeżeli treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia nie mają związku z uczniami szkoły, należy rozważyć zgłoszenie incydentu na policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyzurnet.pl).</p> <p>2. Identyfikacja sprawców.</p> <p>1)W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody.</p> <p>2)W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku.</p> <p>3)Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów.</p> <p>4)Na podstawie zgromadzonych dowodów, należy zidentyfikować</p>

twórców treści oraz osoby, które udostępniły je dziecku.

5) Konieczne jest poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych dzieci, uczestniczących w zdarzeniu, o sytuacji i roli ich dzieci.

3. Postępowania wobec sprawców zdarzenia.

1) W przypadku udostępniania przez ucznia/uczniów treści szkodliwych, niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia należy przeprowadzić z nim rozmowę wychowawczą na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych.

2) W sytuacji upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na policję.

4. Postępowanie wobec ofiar zdarzenia.

1) Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną.

2) Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę.

a) W jej trakcie należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści,

b) należy koniecznie powiadomić ich rodziców (opiekunów prawnych) o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka.

c) działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia.

2) W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsuszanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.

5. Postępowanie wobec świadków zdarzenia.

1) W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary (klasy, szkoły, grupy wychowawczej), wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.

6. Współpraca z instytucjami.

1) W sytuacji naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami (prawnymi opiekunami) dziecka – niezwłocznie powiadomić policję.

2) Jeżeli ofiara potrzebuje opieki psychologicznej, decyzja o kontakcie z psychologiem i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/ prawnymi opiekunami dziecka.

2. Cyberprzemoc.

3.2	<i>Cyberprzemoc.</i>
I. Podstawa prawna	<ul style="list-style-type: none">• Kodeks Karny• Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty art. 4a (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami).• Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2013 r.poz.1422)
II. Cel procedury	Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa w szkole oraz ułatwienie i ujednoczenie sposobów reagowania w sytuacji wystąpienia niewłaściwych zachowań w w/w zakresie.
III. Przedmiot i zakres stosowania procedury	Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć , filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi. W szkole podejmuje się interwencję w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia wystąpienia cyberprzemocy.
IV. Uprawnienia i odpowiedzialność osób realizujących konieczne działania	Telefony alarmowe krajowe i lokalne: Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 800 12 12 12 Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111, http://11611.pl/ Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci 800 100 100, http://800100100.pl/ Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl , dyzurnet@dyzurnet.pl , 810 615 005 Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie — świadkowie zdarzenia, nauczyciele.
V. Sposób działania (postępowania)	1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy 1) Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania

może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie — świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia

1) Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane,

2) jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego a w następnej kolejności Dyrektora szkoły.

3) Pedagog szkolny wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.

4) Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

5) Nauczyciel zajęć komputerowych, o ile to możliwe, zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

3. Zabezpieczenie dowodów

1) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres email, numer telefonu komórkowego, itp.) profil lub adres strony WWW, na której pojawiły się szkodliwe treści.

2) Zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwia dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: Dyrektor i pedagog szkolny, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.

4. Identyfikacja sprawcy

1) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.

2) W sytuacji kiedy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.

3) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy

nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

5. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

1)W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć następujące działania:

a) przeprowadzić rozmowę z uczniem, której celem jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólnie zastanowić się nad jego przyczynami i poszukać rozwiązania sytuacji konfliktowej;

b) omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;

c) zobowiązać sprawcę do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;

d) ustalić ze sprawcą sposób zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.

2)Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.

4)Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

5)Rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.

6)We współpracy z rodzicami można opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzebrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

6. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy:

a) Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje kary zawarte w statucie szkoły.

b) Dodatkowo uczeń- sprawca może mieć czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni multimedialnej w czasie pozalekcyjnym (np. na kółku informatycznym) lub przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (zgodnie z regulaminem korzystania z telefonów komórkowych lub innych urządzeń elektronicznych).

c) Otrzymuje uwagę do zeszytu uwag danej klasy.

d) Otrzymuje negatywne punkty ustalone przez wychowawcę klasy

w ilości zależnej od wagi szkodliwości czynu (od -10 pkt do -50 pkt).

e) Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody (czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z Sieci, itp.);
- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- świadomość popełnianego czynu (czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze oraz jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.);
- motywację sprawcy (należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie);
- rodzaj rozpowszechnianego materiału.

7. Działania wobec ofiary cyberprzemocy

- a) Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez pedagoga.
- b) Uczeń- ofiara powinien otrzymać wsparcie psychiczne. Należy mu poradzić jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- c) Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z pedagogiem monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- d) Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie, podjętych działaniach szkoły, a także w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.

8. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

- 1) Opieką psychologiczno-pedagogiczną otacza szkoła świadków zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajęcia.
- 2) Osoba, której uczeń zaufał informując o cyberprzemocy ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem. .
- 3) Nie należy przeprowadzać konfrontacji świadka ze sprawcą w celu wyjaśniania sprawy.

9. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

- 1) Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki

służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.

2) Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

3) Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również dołączyć do dokumentacji (wydruki, opis, itp.).

10. Powiadomienie sądu rodzinnego następuje:

1) Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły.

2) Uczeń nie zaniechał dotychczasowego niewłaściwego postępowania, Dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie wówczas gdy do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.

3) W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanego rezultatu, Dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęciu odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.

4) Poważne przypadki cyberprzemocy, przebiegające z naruszeniem prawa (Np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści, itp.) powinny bezwzględnie zostać zgłoszone na policję i do sądu rodzinnego. Zgłoszenia dokonuje Dyrektor szkoły.